1.3. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПОЗИЦІЯ ВС: ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА НЕ Є НАЛЕЖНИМ ТА ДОПУСТИМИМ ДОКАЗОМ ЯКЩО У НЬОМУ НЕ ЗАЗНАЧЕНО, ЩО ЕКСПЕРТ ОБІЗНАНИЙ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗАВІДОМО НЕПРАВДИВИЙ ВИСНОВОК І ЩО ТАКИЙ ВИСНОВОК ПІДГОТОВЛЕНО ДЛЯ ПОДАННЯ ДО СУДУ[1]

Верховний Суд (Велика Палата)

Реферат. Висновок, складений на замовлення учасника справи, має доказову силу лише тоді, коли відповідає формальним вимогам процесуального закону. Публікація розкриває цю позицію на прикладі постанови Великої Палати Верховного Суду від 18 грудня 2019 року у справі № 522/1029/18 (провадження № 14-270цс19). Предметом доказування, зокрема, було те, чи тотожне майно, відчужене за спірними договорами купівлі-продажу майнових прав, укладеними з відповідачами, майну, зазначеному в договорі купівлі-продажу майнових прав на новозбудоване майно, який позивачка уклала 25 березня 2010 року. Цю тотожність позивачка намагалася довести висновком будівельно-технічного експертного дослідження від 18 серпня 2014 року. Велика Палата погодилася із судом першої інстанції, що такий висновок не є належним і допустимим доказом. За частинами 5 і 6 статті 106 ЦПК України експерт, який склав висновок за зверненням учасника справи, має ті самі права й обов'язки, що й експерт, призначений судом, а у висновку обов'язково зазначають, що його підготовлено для подання до суду і що експерт обізнаний про кримінальну відповідальність за завідомо неправдивий висновок. У спірному документі таких застережень не було. Крім того, на момент його складання закон узагалі не передбачав висновку експерта за зверненням сторони: ця можливість з'явилася лише з 15 грудня 2017 року, коли набрали чинності відповідні зміни до ЦПК. З огляду на статтю 78 ЦПК України, за якою суд не бере до уваги докази, одержані з порушенням установленого порядку, Велика Палата погодилася, що позивачка не довела ідентичності майна. За повідомленням ЛІГА:ЗАКОН, позивачка домагалася визнання права власності на квартири в новобудові, а Велика Палата нагадала, що право власності на новостворений об'єкт нерухомості виникає з моменту державної реєстрації, і погодилася з безпідставністю позову. Для судових експертів і юристів позиція має пряме практичне значення: висновок, який замовляє сторона, треба оформлювати відповідно до чинної редакції процесуального кодексу, а дослідження, проведені до 15 грудня 2017 року, не можна прирівнювати до висновку експерта в розумінні статті 106 ЦПК України.

Ключові слова: висновок експерта, експертиза на замовлення учасника справи, стаття 106 ЦПК України, кримінальна відповідальність експерта, завідомо неправдивий висновок, належність і допустимість доказів, будівельно-технічне експертне дослідження, майнові права на новобудову, Велика Палата Верховного Суду.

Supreme Court Position: An Expert Opinion Is Not Relevant and Admissible Evidence If It Does Not State That the Expert Is Aware of Criminal Liability for a Knowingly False Opinion and That the Opinion Was Prepared for Submission to the Court

Verkhovnyi Sud (Velyka Palata).

Abstract. Since the 2017 reform of the Civil Procedure Code of Ukraine, a party may submit an expert opinion it has commissioned, but the evidential value of such an opinion depends on strict compliance with formal requirements. This publication examines the reasoning of the Grand Chamber of the Supreme Court in its ruling of 18 December 2019 in case No. 522/1029/18. The dispute concerned the sale of property rights to dwellings in a newly built residential building: the claimant, who had concluded such a contract on 25 March 2010, had to prove that the property alienated under the contested contracts concluded with the defendants was identical to hers, and she relied on a construction and technical expert study of 18 August 2014. The Grand Chamber agreed with the first-instance court that this study was neither relevant nor admissible. Under Article 106(5) and (6) of the Code, an expert who prepares an opinion at a party's request has the same rights and duties as a court-appointed expert, and the opinion must state that it was prepared for submission to the court and that the expert is aware of criminal liability for a knowingly false opinion. The 2014 document contained neither statement; moreover, party-commissioned expert opinions were not provided for until the amendments took effect on 15 December 2017. Applying Article 78, which bars evidence obtained in breach of the statutory procedure, the Court agreed that the identity of the property had not been proved; according to the LIGA:ZAKON legal news service, it also confirmed that title to a newly built property arises upon state registration. The position matters for forensic experts and lawyers alike: party-commissioned opinions must follow the current wording of the procedural code, and earlier specialist studies cannot be treated as expert opinions within the meaning of Article 106.

Keywords: expert opinion, party-commissioned expert examination, Article 106 of the Civil Procedure Code of Ukraine, criminal liability of an expert, knowingly false expert opinion, relevance and admissibility of evidence, construction and technical expert study, property rights to newly built housing, Grand Chamber of the Supreme Court.

Першоджерело: *Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.12.2019 у справі № 522/1029/18 (провадження № 14-270цс19).*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 05.06.2021.*

References

1. Verkhovnyi Sud (Velyka Palata). Pozytsiia VS: Vysnovok eksperta ne ye nalezhnym ta dopustymym dokazom yakshcho u nomu ne zaznacheno, shcho ekspert obiznanyi pro kryminalnu vidpovidalnist za zavidomo nepravdyvyi vysnovok i shcho takyi vysnovok pidhotovleno dlia podannia do sudu [Supreme Court Position: An Expert Opinion Is Not Relevant and Admissible Evidence If It Does Not State That the Expert Is Aware of Criminal Liability for a Knowingly False Opinion and That the Opinion Was Prepared for Submission to the Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2021. Vol. 6, No. 3 (33). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (onovlena versiia vid 21.06.2021). [in Ukrainian].

2. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 18.12.2019 u spravi № 522/1029/18 (provadzhennia № 14-270tss19) [Ruling of the Grand Chamber of the Supreme Court of 18.12.2019 in Case No. 522/1029/18 (Proceedings No. 14-270Tss19)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/87144996 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].